

Hersenmetastasen

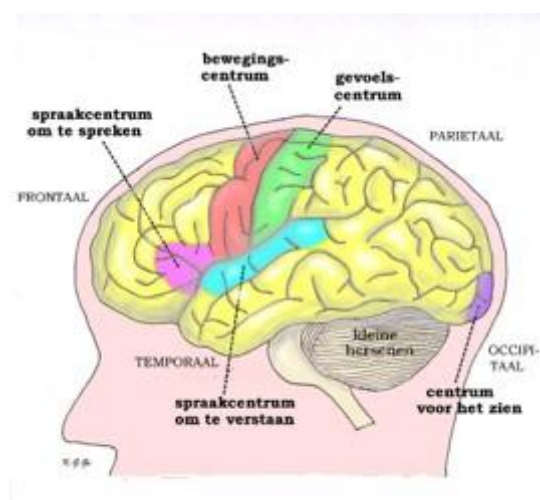
Wat is het?

Metastasen of uitzaaiingen zijn kwaadaardige gezwellen (tumoren) die naar andere delen van het lichaam zijn gegaan. Als ze zijn uitgezaaid naar het hersenweefsel noemen we dat hersenmetastasen. Er kunnen ook uitzaaiingen naar de hersenvliezen of de schedel gaan. De tumor waar de uitzaaiingen vandaan komen noemen we de primaire tumor. Die zit ergens anders in het lichaam. Uitzaaiingen kunnen in de hersenen komen via de bloed- en/of lymfebaan.

Bijna elke vorm van kanker kan naar de hersenen uitzaaien. Hersenmetastasen komen vaak uit een primaire tumor in de long, borst of huid (melanoom). Soms wordt er één hersenmetastase gevonden, soms meer tegelijk. Soms zijn er hersenmetastasen terwijl we niet wisten dat er een primaire tumor was. Soms vinden we die primaire tumor ook niet na onderzoek.

Wat zijn de klachten?

De klachten hangen af van de plek en de grootte van de uitzaaiingen in de hersenen. Zo kunnen armen of benen zwak worden of verlamd raken of klagen patiënten over een ander gevoel op de huid. We zien ook taalproblemen, aandachtsproblemen of gedragsveranderingen (zie figuur 1). Hersenmetastasen kunnen ook zorgen voor epileptische aanvallen. Als de uitzaaiing zorgt voor een hoge druk in het hoofd kunnen patiënten last krijgen van hoofdpijn, misselijkheid, overgeven, slaperigheid of verwardheid.

Figuur 1: Schematische voorstelling van de linker hersenhelft met de centra voor beweging, gevoel, spraak (om te spreken en om te verstaan), en voor het zien. Een beschadiging van een centrum verstoort de functie van dat centrum. Bron: www.stophersentumoren.nl

Hoe wordt de diagnose gesteld?

Wanneer een patiënt klachten heeft die kunnen komen door een hersenmetastase maken we vaak een MRI-scan van de hersenen. Soms zijn de klachten zo ernstig dat we de patiënt op moeten nemen in het ziekenhuis. Bijvoorbeeld als de patiënt ineens een epileptische aanval heeft of als functies het niet meer doen. Bij dringende klachten maken we vaak eerst een CT-scan van de hersenen. Soms weten we pas door de hersenmetastase dat een patiënt kanker heeft. Dan moet onderzocht worden waar de primaire tumor zit. Dat gebeurt vaak met een (PET-)CT-scan van de borst en de buik. Soms zijn andere onderzoeken nodig.

Welke behandeling is mogelijk?

Mogelijke behandelingen bij hersenmetastasen zijn: een operatie, radiotherapie (bestraling) of chemotherapie. Een combinatie van die behandelingen komt soms ook voor. Welke behandelingen mogelijk zijn hangt bijvoorbeeld af van:

- de wens van de patiënt;
- de primaire tumor en of we die kunnen behandelen;
- of er uitzaaiingen op andere plaatsen zijn en of we die kunnen behandelen.

Ook spelen leeftijd en de lichamelijke conditie een belangrijke rol.

Een arts kan met een operatie een hersenmetastase wegnemen of een hapje uit de tumor nemen. Dit laatste noemen we een biopsie. Dit heeft alleen zin:

- als de arts niet zeker weet of de diagnose klopt;
- wanneer er maar één hersenmetastase is;
- om ernstige klachten direct weg te nemen.

Vaak wordt de situatie van de patiënt besproken in een teamoverleg met verschillende artsen en verpleegkundigen. Daarin zitten bijvoorbeeld oncologen, radiotherapeuten, neurologen, neurochirurgen, pathologen en oncologieverpleegkundigen. De arts bespreekt het voorstel voor de behandeling daarna met de patiënt.

Als de hersenmetastasen niet kunnen worden behandeld, kunnen we sommige klachten vaak wel wegnemen. Zo kunnen patiënten klachten krijgen door oedeem. Dat is vocht door een ontstekingsreactie rondom de uitzaaiingen. Hiervoor krijgen zij vaak het medicijn dexamethason. Dit medicijn remt de ontstekingsreactie rondom de tumor en zorgt dus dat het oedeem minder wordt. Het hersenweefsel dat er omheen zit krijgt dan weer meer ruimte. Hierdoor worden de klachten minder. Hoeveel, hoe vaak en hoe de patiënt dexamethason krijgt hangt af van de situatie. Dexamethason kan verschillende bijwerkingen geven. Bijvoorbeeld maagklachten, hoge bloedsuikers, dikke enkels, slapeloosheid, verwardheid, gewichtstoename en botontkalking. Medicijnen tegen epilepsie helpen vaak goed tegen epileptische aanvallen.

Meer informatie

www.hersentumor.nl

www.kanker.nl